

**ОСВІТНЯ ПРОГРАМА**  
**ІНКЛЮЗИВНОГО НАВЧАННЯ ТА ПЕДАГОГІЧНОГО ПАТРОНАЖУ**  
**КЗ «Олександрівське НВО №1» Олександрівської селищної ради Кропивницького**  
**району Кіровоградської області**  
**на 2021-2022 навчальний рік**

**Пояснювальна записка**

Комунальний заклад «Олександрівське НВО №1» - навчальний заклад, заснований на власності територіальної громади Олександрівської селищної ради Кропивницького району Кіровоградської області, існує з 2016 року. У складі КЗ «Олександрівське НВО №1» функціонує опорна Олександрівська ЗШ №1, а також Олександрівська, Новоосотська та Староосотська філії як структурні підрозділи закладу.

Мовою освітнього процесу є державна мова. У 2021-2022 навчальному році КЗ «Олександрівське НВО №1» налічує 56 класів, де навчається 991 здобувачів освіти, з них 19 дітей з особливими освітніми потребами I, II і III ступенів, які здобувають освіту за різними формами навчання: 15 дітей навчаються за інклюзивною формою (Олександрівська ЗШ I-III ст. №1 – 9 уч., Олександрівська філія – 5 уч., Новоосотська філія – 1 уч.), 4 – за індивідуальною (педагогічний патронаж) - (Олександрівська ЗШ I-III ст. №1 – 3 уч., Олександрівська філія – 1 уч.).

Головною метою комунального закладу «Олександрівське НВО №1» є **організація інноваційного освітнього середовища в умовах педагогіки партнерства та формування ключових компетентностей здобувачів освіти.**

Головні завдання - це:

- створення безпечного, вільного від будь-яких форм насилля та доступного освітнього й інклюзивного середовища, рівного доступу до якісної освіти й розвитку НУШ.
- створення умов для отримання кожним учнем того рівня освіти, який відповідає його здібностям та індивідуальним особливостям дотримуючись академічної доброчесності.
- формування прозорої системи оцінювання та самооцінювання результатів навчання учнів;
- сприяння розвитку учнівського самоврядування та формування здорового способу життя;
- розбудова системи виховання, формування патріотизму, національної та культурної самосвідомості, любові до рідної землі, свого народу, громади, своєї сім'ї, готовності до праці в ім'я України.

**Орієнтовна структура навчального року:**

Першого вересня 2021 року відзначається свято - День знань.

Навчальні заняття організовуються за семестровою системою.

- Перший семестр – з 01 вересня 2021 року по 31 грудня 2021 року;
- Другий семестр – з 10 січня 2022 року по 10 червня 2022 року.

Протягом навчального року проводяться канікули:

- осінні з 15 жовтня по 31 жовтня 2021 року;
- зимові з 03 січня 2022 року по 09 січня 2022 року;
- весняні канікули з 28 березня по 03 квітня 2022 року.

Заняття проводяться в одну зміну, п'ятиденний робочий тиждень. Терміни канікул та межі семестрів можуть регулюватися в залежності від епідемічної ситуації.

Освітня програма розроблена згідно нормативно-правових документів, які регламентують діяльність закладу освіти:

- **Конституція України (ст.53);**
- **Закони України «Про освіту», «Про повну загальну середню освіту»;**

#### **Державні стандарти освіти:**

- Постанова Кабінету Міністрів України від 20.04.2011 № 462 «Про затвердження Державного стандарту початкової загальної освіти» ;
- Постанова Кабінету Міністрів України від 21.02.2018 № 87 «Про затвердження Державного стандарту початкової освіти» (зі змінами);
- Постанова Кабінету Міністрів України від 21.08.2013 № 607 «Про затвердження Державного стандарту початкової загальної освіти для дітей з особливими освітніми потребами»;
- Постанова Кабінету Міністрів України від 23.11.2011 № 1392 «Про затвердження Державного стандарту базової і повної загальної середньої освіти» (зі змінами);

#### **Типові освітні програми ЗНЗ:**

- Наказ МОН України від 08.10.2019 № 1272 «Про затвердження типових освітніх програм для 1-2 класів закладів загальної середньої освіти»;
- Наказ МОН України від 08.10.2019 № 1273 «Про затвердження типових освітніх програм для 3-4 класів закладів загальної середньої освіти»;
- Наказ МОН України від 04.2018 № 405 «Про затвердження Типової освітньої програми закладів загальної середньої освіти II ступеня»;
- Наказ МОН України від 20.04.2018 року № 408 (у редакції наказу МОН від 28.11.2019 №1493 зі змінами, внесеними наказом МОН від 31.03.2020 № 464
- листа МОН України від 01.02.2018 №1/9-74 «Щодо застосування державної мови в освітній галузі»;
- наказу Міністерства охорони здоров'я України від 25.09.2020 року №2205 «Про затвердження Санітарного регламенту для закладів загальної середньої освіти»
- Листа МОН № 1/9-433 від 28.08.21 року «Про окремі питання діяльності закладів загальної середньої освіти у новому 2021/2022 навчальному році»

#### **Типові освітні програми спеціальних ЗНЗ:**

- Типовий навчальний план спеціальних загальноосвітніх навчальних закладів для дітей із тяжким порушенням мовлення (наказ МОН України від 26.07.2018 року № 814, додаток 9) та для дітей із затримкою психічного розвитку (наказ МОН України від 26.07.2018 року № 814, додаток 5).
- Типовий навчальний план спеціальних загальноосвітніх навчальних закладів для дітей з інтелектуальними порушеннями (наказ МОН України від 02.07.2019 року № 917).
- Типовий навчальний план спеціальних загальноосвітніх навчальних закладів для дітей із інтелектуальними порушеннями (наказ МОН України від 12.06.2018 року № 627, таблиця 18) та для дітей з особливими освітніми потребами (наказ МОН України від 12.06.2018 року № 627 – таблиця 16).
- Типовий навчальний план спеціальних загальноосвітніх навчальних закладів для дітей з інтелектуальними порушеннями (наказ МОН України від 25.06.2018 року № 693 – таблиця 15).

Для забезпечення якості інклюзивного навчання у закладі:

- визначені особливі освітні потреби дітей, які навчаються в інклюзивних класах;
- створено інклюзивний освітній простір;
- надаються освітні, психолого-педагогічні та корекційно-розвиткові послуги;

- здійснюється психолого-педагогічний супровід дітей протягом усього періоду навчання із обов'язковим залученням батьків до освітнього процесу.

Базова загальна середня освіта в системі повної загальної середньої освіти забезпечує всебічний розвиток, виховання і соціалізацію дітей з особливими освітніми потребами для досягнення ними обов'язкових результатів навчання, визначених Державним стандартом базової загальної середньої освіти.

**Кількість інклюзивних класів для дітей з особливими освітніми потребами:** 13 (Олександрівська ЗШ I-III ст. №1 – 7 класів, Олександрівська філія – 5 класів, Новоосотська філія – 1 клас).

Детальний розподіл навчального навантаження на тиждень окреслено в індивідуальних навчальних планах для дітей з особливими освітніми потребами (далі - навчальний план) та укладено відповідно до програм, затверджених Міністерством освіти й науки України.

**Для дітей з особливими освітніми потребами на основі таких типових освітніх програм, затверджених Міністерством освіти і науки України:**

| № п/п | Корекційно-розвиткові програми                                                                                                                                                                                                                                                                   | Автори                                                                                                                                                  |
|-------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|       | Міністерство освіти і науки України Національна академія педагогічних наук України Інститут спеціальної педагогіки Програми з корекційно-розвиткової роботи для спеціальних ЗНЗ для дітей із тяжкими порушеннями мовлення (підготовчий, 1–4 класи) Київ 2015 р.                                  | Рібцун Ю.В.                                                                                                                                             |
|       | Міністерство освіти і науки України Інститут спеціальної педагогіки НАПН України Програма з корекційно-розвиткової роботи для підготовчого, 1-4 класів спеціальних загальноосвітніх навчальних закладів для дітей з тяжкими порушеннями мовлення («Корекція мовлення») Київ-2016                 | Трофименко Л.І.                                                                                                                                         |
|       | Програма з лікувальної фізичної культури для спеціальних загальноосвітніх шкіл-інтернатів для дітей з тяжкими порушеннями мовлення (підготовчий, 1-6 класи) 2016 Рекомендовано Міністерством освіти і науки України. (Наказ МОН України № 476 від 29.04.2016 р. )                                | Чепурний А.В.                                                                                                                                           |
|       | Міністерство освіти і науки України Інститут спеціальної педагогіки НАПН України Програма з корекційно-розвиткової роботи для підготовчих, 1-4 класів спеціальних загальноосвітніх навчальних закладів для дітей із затримкою психічного розвитку Київ – 2016                                    | Омельченко І.М,<br>Федорович Л.О.                                                                                                                       |
|       | Міністерство освіти і науки України Інститут спеціальної педагогіки НАПН України Програма з корекційно-розвиткової роботи для підготовчих, 1-4 класів спеціальних загальноосвітніх навчальних закладів для дітей із затримкою психічного розвитку                                                | Сак Т.В., Прохоренко Л.І                                                                                                                                |
|       | Міністерство освіти і науки України Інститут спеціальної педагогіки НАПН України Програма з корекційно-розвиткової роботи «Розвиток психомоторики та сенсорних процесів» для 1-4 класів спеціальних закладів загальної середньої освіти для дітей з інтелектуальними порушеннями.<br>Київ – 2018 | Жук Т.Я.<br>вчитель вищої категорії,<br>вчитель-методист<br>СП №16 м. Києва<br>Укладач:<br>Трикоз С.В.<br>Інституту спеціальної педагогіки НАПН України |
|       | Міністерство освіти і науки України Інститут спеціальної педагогіки НАПН України. Програма з корекційно-розвиткової роботи «соціально-побутове «для 1-4 класів спеціальних закладів загальної середньої освіти для дітей з інтелектуальними порушеннями. Київ – 2018                             | Автор: Ярмола Н.А.,<br>канд. пед. наук,<br>старший науковий співробітник відділу освіти дітей з                                                         |

|  |                                                                                                                                                                                                                                                                                         |                                                                                                                                               |
|--|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|  |                                                                                                                                                                                                                                                                                         | інтелектуальними порушеннями                                                                                                                  |
|  | Міністерство освіти і науки України Інститут спеціальної педагогіки НАПН України.<br>Програма з корекційно-розвиткової роботи «Соціально-побутове «для 5-9(10) класів спеціальних загальноосвітніх навчальних закладів для дітей з розумовою відсталістю Київ – 2016                    | Остапенко Лариса Іванівна,<br>вчитель-дефектолог<br>Тарновська Людмила Іванівна,<br>вчитель-дефектолог                                        |
|  | Міністерство освіти і науки України Інститут спеціальної педагогіки НАПН України. Програма з корекційно-розвиткової роботи «Лікувальна фізична культура»<br>для 5-10 класів спеціальних загальноосвітніх навчальних закладів для дітей з інтелектуальними порушеннями.<br>Київ-2016     | І.В. Бобренко,<br>мол. наук.<br>співробітник<br>лабораторії<br>олігофренопедагогіки<br>Інституту<br>спеціальної<br>педагогіки НАПН<br>України |
|  | Міністерство освіти і науки України Інститут спеціальної педагогіки НАПН України<br>Програма з корекційно-розвиткової роботи «Розвиток мовлення» для учнів 5-10 класів спеціальних загальноосвітніх навчальних закладів для дітей з помірними інтелектуальними порушеннями<br>Київ-2016 | Автор:<br>ХАЙДАРОВА О.С.,<br>вчитель-дефектолог,<br>Укладач: Блеч Г.О.,<br>Інституту<br>спеціальної<br>педагогіки НАПН<br>України             |

## ОРГАНІЗАЦІЙНІ АСПЕКТИ СТВОРЕННЯ ІНКЛЮЗИВНИХ КЛАСІВ

### Алгоритм створення інклюзивного класу:

1. Батьки дитини з ООП звертаються до закладу освіти, пишуть заяву та додають до неї витяг ІРЦ про комплексну оцінку дитини.
2. Керівник закладу освіти дає подання до органу управління освітою щодо погодження організації інклюзивного навчання в його закладі.
3. Орган управління освітою дає лист-погодження або наказ про це.
4. Керівник закладу освіти видає наказ щодо створення класу або класів з інклюзивним навчанням, щодо затвердження положення про команду психолого-педагогічного супроводу в закладі освіти, про склад цієї команди.
5. Для утворення інклюзивного класу, необхідно, аби батьки написали заяву в школі та подали витяг ІРЦ про комплексну оцінку розвитку дитини.
6. Комплексне оцінювання може проводитися як за ініціативи батьків, так і за рекомендацією педагогів, які працюють у ЗЗСО з такою дитиною, але виключно на підставі заяви батьків. Його не можна проводити примусово.
7. Висновок ІРЦ про комплексне оцінювання має рекомендаційний характер. Відповідно до статті 55 закону “Про освіту”, батьки дитини мають право обирати заклад освіти, освітню програму, різновид і форму здобуття дітьми освіти відповідного рівня.
8. Термін дії висновку ІРЦ не визначений, але повторне комплексне оцінювання може проводитися, коли дитина переходить від закладу дошкільної освіти до закладу загальної середньої освіти. Також, за рекомендацією команди психолого-педагогічного супроводу в разі виникнення індивідуальних освітніх потреб під час навчання або, навпаки, коли в дитини високі успіхи в навчанні й потрібно переглянути індивідуальну програму розвитку.

9. Якщо дитина вже навчалася в інклюзивному класі, то повторно проходити ІРЦ і писати заяву на відкривання інклюзивного класу перед кожним роком навчання не потрібно.

10. Організацію інклюзивного навчання в ЗЗСО здійснює команда психолого-педагогічного супроводу дитини з ООП. Є Примірне положення про команду психолого-педагогічного супроводу (наказ МОН від 08.06.2018 року №609). На підставі нього керівник закладу освіти розробляє своє положення про команду психолого-педагогічного супроводу.

### **ОБОВ'ЯЗКИ ВЧИТЕЛЯ ТА ЙОГО АСИСТЕНТА**

Основну відповідальність за навчання дитини з ООП в інклюзивному класі має вчитель. Асистент вчителя не повинен перебирати на себе всі обов'язки, а лише робити з учителем те, що потрібно. Якщо дітей з ООП кілька, то, звісно, асистенту вчителя складно буде впоратися з усіма одночасно, тому в цьому можуть допомогти вчитель та інші фахівці команди супроводу.

Докладніше з функціями асистента вчителя можна ознайомитися в листі МОН від 25 вересня 2012 року №1/9-675.

### **КОРЕКЦІЙНО-РОЗВИТКОВІ ЗАНЯТТЯ**

Питання корекційно-розвиткових занять прописано в Порядку організації інклюзивного навчання у загальноосвітніх навчальних закладах (постанова Кабміну від 15 серпня 2011 року №872 зі змінами від 9 серпня 2017 року №588). У цьому документі вказується, що для дітей із порушеннями опорно-рухового апарату, затримкою психічного розвитку, зниженим зором чи слухом, легкими інтелектуальними порушеннями встановлюється 3-5 корекційно-розвиткових занять на тиждень. Для дітей, які не бачать, не чують, з тяжкими порушеннями мовлення, розладами аутистичного спектра, іншими складними порушеннями розвитку (порушеннями слуху, зору, опорно-рухового апарату в поєднанні з інтелектуальними порушеннями чи затримкою психічного розвитку тощо) – 5-8 корекційно-розвиткових занять.

Корекційно-розвиткові заняття можуть бути груповими або індивідуальними. Під час групових занять має бути 2-6 дітей. Тривалість групових занять – 35-40 хвилин.

Тривалість індивідуальних занять 20-25 хвилин.

В індивідуальній програмі розвитку зазначається кількість годин та напрями корекційно-розвиткових занять, визначенні ІРЦ. Години корекційно-розвиткових занять не враховують під час визначення гранично допустимого тижневого навчального навантаження на учнів з ООП.

Якщо дитина пропустила багато навчальних днів із поважної причини, то для виконання освітньої програми можна прописувати індивідуальну освітню траєкторія (стаття 53 закону "Про освіту"). У такому разі можливо проводити корекційно-розвиткові заняття під час канікул, якщо це узгоджено з батьками.

### **Загальний обсяг навчального навантаження.**

Загальний обсяг навчального щотижневого навантаження (годин) для учнів КЗ «Олександрівське НВО №1» на 2021-2022 н.р. за інклюзивною формою навчання та години педагогічного патронажу:

| Класи/<br>заклади | Олександрівська<br>ЗШ №1 | Олександрівська<br>філія | Новоосотська<br>філія | Староосотська<br>філія |
|-------------------|--------------------------|--------------------------|-----------------------|------------------------|
|-------------------|--------------------------|--------------------------|-----------------------|------------------------|

|                                      |    |    |   |   |
|--------------------------------------|----|----|---|---|
| <b>Корекційно-розвиткові заняття</b> | 32 | 18 | 4 | - |
| <b>Педагогічний патронаж</b>         | 36 | 10 |   | - |

### **Опис інструментарію оцінювання**

Відповідно до статті 17 п.2 закону України «Про повну загальну середню освіту» основними видами оцінювання результатів навчання здобувачів освіти є формувальне (1-2 класи), поточне, підсумкове (тематичне, семестрове та річне) оцінювання, державна підсумкова атестація, зовнішнє незалежне оцінювання.

Оцінювання навчальних досягнень здійснюється у таких формах: усній (індивідуальне, групове та фронтальне опитування); письмовій (діагностичні, самостійні та контрольні роботи, тестування); цифровій (тести в електронному форматі); графічній (робота з діаграмами, графіками, схемами, контурними картами); практичній (виконання різних видів експериментальних досліджень та навчальних проєктів).

При оцінюванні рівня сформованості предметних компетентностей учнів з особливими освітніми потребами вилучаються ті складові (знання, вміння, види діяльності та інше), опанування якими є утрудненим або неможливим для учня з огляду на труднощі функціонування, обмеження життєдіяльності та здоров'я.

Критерії оцінювання навчальних досягнень здобувачів освіти розміщено на сайті опорної школи (посилання на сайт <http://school1.olexandrivka.info> )

**Для оцінювання учнів з особливими освітніми потребами навчальний заклад використовує:**

**- критерії оцінювання навчальних досягнень учнів початкових класів з порушеннями інтелектуального розвитку** / навчально-методичний посібник / авт.: Чеботарьова О. В., Трикоз С. В., Блеч Г. О., Гладченко І. В., Бобренко І. В., Королько Н. І., Дмитрієва І. В., Остапенко Л. І., Тарновська Л. І., Гломозда І. В., Чухліб О. А., Стрілець Л. В.– К., ІСПП імені Миколи Ярмаченка НАПН України, 2020. – 88 с.

**- критерії оцінювання навчальних досягнень учнів 5-10 класів з порушеннями інтелектуального розвитку** /навчально-методичний посібник/ авт.: О.В. Чеботарьова, Г.О. Блеч, І.В. Гладченко, С.В. Трикоз, І.В. Бобренко, Н.А. Ярмола та ін.: за ред.: О.В. Чеботарьової. – К., ІСП НАПН України, 2019. – 120 с.